

Cantou Escuadimac

An sujet d'us jenu Priete

~~Ie couplet~~

Charnagari siradi

Ejer eta gairte

Enu Biboçac estu

Somu Baisic mayteric

Bertei soumbait Bicala

Banintz - Banis libri

Somequis escunteico

Emofni dudanic

- IIe Couplet -

Jama cu mintco tina

Guisa boumtan eni

Somu arupari - Verso -

Etayo communi
Noulas em Bertutez
aras nabi munduquesu
Jama Bunt trumpatu

Sinague em Bequistatic

- St Joseph -

San Josephen Ermita
Desertoyan gura da
Españalac jomaytiar
Has dut em pantsadae
Guibelilat soru equis eta
Hasperenac ardura

Haspuena abil Boua
Maytenary Bortala

Abil eta eray uoc
Nie igertus Baydala
Eta Ber demboran
Harey aras pantsaban nicala

Chanson d'un Deserteur
Basque se réfugiant
hors d'atteinte des autorités

Francaises

Biba Escual Heria
eta Siberotarac

Larandaburu
petit-fils du Maire actuel
de la Commune de Larau
- Sieberaten Bernard

Euskaldun batentzatua

Makurturikan arech maitea
 Lurra jo arte, orriak
 Lokatsa artian nastubak ditu
 Ez baitu eraman aiziak.

Lanuz betea zera dago
 Ezin da ikusi argia,
 Hluntasunak beti, betiko
 Ostu digute eguzkia?

Jhasotikan ez da afiri
 Dizdiratuzen izarra
 Euskal-errien begitara
 Gaur aferta da uefarra.

Banau egun bat etorriko da
 Argitanuz betia,
 Orduban danok jakingo dabe
 Zer dan Euskaldun-erria.

Jakingo dabe ez dala izotzu
 Udola euskaldun zanetan,
 Biotza ez dala beinbe ikaratu
 Egun arrigarrietan.

Arrek ederra zoraturikan
Lanuetara igoko da,
Euskal-erria zoraturikan
Bakean arkituko da.

Atze gozoak arech orrian
Duruñdu leun, leunafaz
Kantatuko du uña goizian:
¡Biztu gerade arechafaz!

Jhasoetan olatu andiak
Bere betiko ibilleran
Zerurako urak jasoiko ditu
Zutik arecha ikuskean.

A lanu^{en} beltzak... ilkuntasunak!
¡Etorriko da argia!
Orduaz danok jakintsu dabe
Zer daz Euskaldun-erria.

J. E. G. Kock

Gauden Eskualdun!

Haritz eder bat bada gure mendietan,
 Zazpi adar nausiz da hedatzen airetan,
 Prantzian, Espainian, bi alderdietan:
 Hara hiru ta hemen lau, bat da zazpietan.

Ekhialdego zolan lehenik sortua
 Lau mila urthe huntan hor da landatua,
 Haritz horren adar bat⁽¹⁾ hostoz gabetua
 Ez ahal da oraino arras ihartua.

Zer duk haritz ederra idor kara hori?
 Orzi sua gainerat othe zaik erori?
 Abala harrek azalpez haute jaten ari?
 Ebi! gure amodioz senda bahindadi?

Hbi haiz hi, Eskualduna, haritz zahar hura.
 Lobera haute moztu: mehatu zaik lurra:
 Lehengo libertate galduen itchura

(1) abalaba

Hire zorizaitzetan heldu zaik burura.

Zuhaitz sanho dena da hostotik agertzen;....
Gure haritz hostoa Eskuara da deitzen
Bizi garenetz dugun hortan ezagutzen
Eskuarak diraukuno ez gare gu hiltzen.

Jakintasunek diote ez dela mintzorik
Gure Eskuara baino ederragokorik
Balin bada gu baithan hore phorrorik
Eskuara dugun iduk garbirik, osorik.

Asgur eta ohore Eskual - herriari
Bizkai, Nabar, Gipuzko eta Oslabari,
Laphurdi, Bachebar eta Chuberori;
Zazpiak bat loth beitez besarka elgarri.

Gureak ziren behen toki hauk guziak,
Oslabasoek utziak, hek irabaziak
Heier esker Frantziak eta Espainiak,

Dagozkate dituzten eremu handiak.

Moro beltza zelarik Espainian nausi
 Eskualdunak Nabasen egin zion jauzi
 Lau ehun mila Moro ziren han hortzi
 Bertzeak sekulakotz gan ziren ihesi.

Moroak guk hezirik oihuz zauden oro,
 « Eskualduna utz bedi bera nausi libro
 « Frantziak Espainiak bai orai bai gero
 « Deus kendu gabe dute gerizatu gogo. »

Lapu hoiez geroztik gan dire demborak
 Hartzeduner ukhate diozkate zorrak.
 Oi indarraren lege latz eta gogorak!
 Zuzenak alfer ditu nigar heiahorak.

Izuri gaude othoidzez, Jaungoiko maitea,
 Lagun zazu zerutik eskualdun jendea;
 Bethi begira dezan lehengo fedea,

Etia libertatean besarka baka.

Zalduby.

Argizagi ederra

ar - gi za gi - e - der - ra ar - gi e - gi - da - zu

rai no bi de lu - ze - an yo - an be han - nu zu mai -

te a nahi ni - ke - zu gauz behin mintza - tu ha - ren - por - ta -

rai - no ar - gi e - gi - da - zu

Abendoko gau luzetan

A ben do - ko gau lu ze - tan ar du ra - nor ma bor te -

tan tan mu ti ko gaste a - ri - nak i - biltzen nes - ka - ti - le - tan

ka - su e - gin be - za - te be - re al di - e - tan

Quazin lagun

quazin lagun quazin - lagun biak a ti - za ne - ra

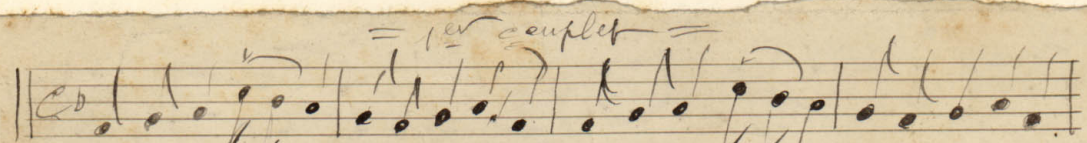
ur so chu ri bat yal git zen bai ta a ti - za ne - ko plaza ra

hu ra na - hi ni ke zu bil du neure sa re - e - ta - ra

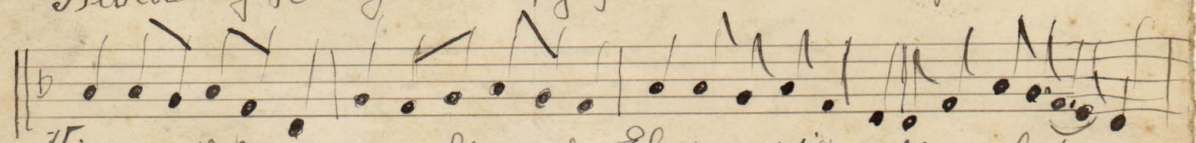
neure sa re - e - ta - ra

= Air basque très ancien = paroles et musique incomplètes = et à corriger =

Nescatona gaste beguindina, gorphutja d'eu unna equina

Hiru mutkil gaste cu nahiz emaste Elgaren artian disputa badute

Bra la la

men air = 2^e couplet

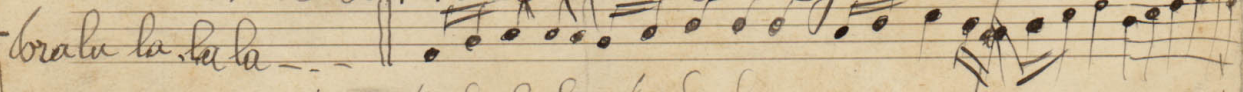
Ab Khan beçate nahi badute

Ene penaric hegec ez dute

Eztat nahi ezcondu

Ez discutau sartu

Comentu batetala serera niayu

brala la la

refrain chanté : brala la la brala la

Envoi, du 22 février 1920, de Jean Blassie (de Carcassonne) sire d'au des Basses Pyrénées St. Antoine à Brive (Corrèze)

66

!! Au poza senti det !!

Vilinen modura eta bere oroien jarriyak.

1
Gaur uste gabe, maite gozoa,
Ikusi zaitutanean,
Egizetako zorotasun bat
Sortu zait gorputz danian;
Zuk jarri nazu biotz gasua
Orainchen zori onian,
Eta begiyak pozez malkotan
Aurrion zaurkatanean.

2
Zu ikusita nere biotza
Orain ain kontentua dago,
Uda-berrian choriya bana
Oraindik kontentubago;
Nere begiyak zuriak ditu
Bere aurrian nayago,
Gizon zekkenak kucha zillarrez
Betea bana geyago.

3
Zure begira lenago ere
Esan izan det neregan,
Aingeru ori gura artera
Lerubik jechi eta dan;

Tu beste inos orren ederrik
Kola ikusi ez dedan...
Esan nazazu; ez algerade
Aundik etorriya egan?

4
Zure ortz chiki churi politak,
Gamera orren berdunik,
Ez det beñere ikusi inon
Ezer ain ondo eginik,
Eta norik ditri zuk beziz begi
Zeru kolore urdinik?
Ara zer esan arazten nazun!
Jango zinduzket gordinik.

5
Zeni etraizka gustatzen zure
Tausoa eta mugira,
Aiziatk luma bultzata bana
Arinaguak badira?

Zuri zerubak eman zirkiren
Graziyak ain besu dira,
Ero-azitzen nautenak jartzen
Naiizen gueztiyan begira.

Oren denetan galdezka nabill
 Norentzat zeren, ¡ norentzat!
 Bada beldus naiz ote zeraden
 Dama, besteren batentzat;
 Usai gabeko loria ona
 Ez baldin bada zuretzat,
 Zuk artzen nazu; ala uste det!
 Usai gabeko loretzat.

7

Ori orrela izanda ere
 ¡ beti biyotzian zauzkat!
 Zentetan karga guztiz pisuak
 Ezin jasorikan dauzkat,
 Berez datorren atsekabeak
 Ain besteraño darauzkat,
 Berak oraindik galdeko nautu
 Baldin luzaro badauzkat

Lure meyo estu nagola,
 Obren, sinizta nazazu,
 Arantza zorrotz baten modura
 Beti zulaka nakazu;
 Kupu zaitu ta gofobeterik
 Biyotz barrendik esazu,
 « Atoz gozoro eta betiko
 Batu gaiten ni ta zu. »

V. Iraola

1º Partidaren erdian Kantatzekoa

Parisetikan eta Madriletik

Onerat ethortzen dira.

Gure janariak errendako

Sendatzeko nagusi dira

Errepika

}	Artho gaztain eta sagarra	}	bieten
	Gasna arrotze eta esnea		
	Estual herriko lekhu eder hotan		
	Behin ere goseak ez gira		

Ezaguturik jende sabantak

Lekhu paregabekoa

Hanekoa eri sendatzen duen

Aire eder eta sanoa.

— Errepika —

Estual-herriko lekhu ederrak

Eta janari sanoak

Arrengandikan Hendayan egin

dute sanitarioa

— Errepika. —

Emperadore eta errege

Printze Duc Markes ta Kondeak

Gure janariak ta ~~ain~~ sanoak

Ekhar arazten guziak.

— Errepika —

Itzul, plazer baduzu.

2º Partidaren akhabantzean Kanbatzekoa

Oro algarrekin bizirik gaitzen
Gure Jintsoen legera.
Aita eta amak ez ahazten utzi
gure haurrei euskara.

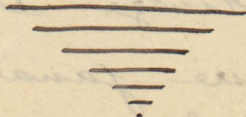
Gure Kurria gaitzen badugu
Bethiko galduek gera.

Kantu hunkako. Errepika	{	Goazen emeki alkar harturik
		Curnatuko da errota
		Orai agintzen dutenak zombait
		Egin balitezke changia
		Goazen emeki alkar harturik
		Curnatuko da errota.

stzuliko

Biba Donapaleoko hiri ederra!
 Ba hemengo buruzariak!
 Ororendako galdegiten dakot
 Gure Jintsoari Grazia
 Kombeni bada, urthe hanitzez
 Umi gaitzala guziak.

- Errepika -

O zu Ama Frantzia!

(Dialoete Suletin)

O zu Ama Frantzia! gorce gidaria.
Grazia bera zira, oroz maithatia;
Ezti, ezti, ezti, berthutez bethia.
Zouri so da mundia, ò Ama maitia!

Zourc bihotz handia hurren da hedatzen
Alokazionia zuk gouri emaiten.
Amaren sokhorria dugu estimatzen,
Haur telepien bizia beitu seguretutzen.

Gerlarik etzunian, Ama, zuk ez nahi.
Bizi zinen bakian diala aspaldi.
Guillaume malezian zouri joka hasi,
Nahiz eta mundian bera izan nautsi.

Hiltzia laster doa gerlako demboran:
Domba hek zer oroa alderdi orotan;
Han dago soldadoa gorderik zibean,
Eriz hiltzen, gaichoa! Frantzia gogoan.

Zer da hire jokia? ò Balkaneria!
Braidore Bulgaria, etzochka Turkia.
Atrich miserabilia mithil da jauria.
Eta Alemania: ambizionia!

Orste ikhenez Rousak labur zin bizia,
Osoki Alemanak huts egin Kolpua.
Portelatur aitzinia ezta bitoria:
Bada gibel aldia, biak behar dira.

Isla Santa Elena so da Afrikari.
Napoleon lehena preson han ezarri.
Berak zian ogena ezta dolugarri:
Armada ederrena beitu gal-arazi.

Guillaume bigarrena, ò mesfida hadi!
Isla Santa Elena hiri so zaik ari.
Kriminel handiena eta zoin latzgarri:
Hire azken oreña dukek izigarri.

(Moralala)

Mundian du bizitzen baxhotchak ikhasten,
Chantza betzaio jiten okher edo ehuchen.
Den bezala du hartzen, lotsaz sordeiazen;
Gaichto bada agitzen du maradikatzen!

Julius Laplace

Silla Etchebourn (11 janria 1916.)
à Esquide

la la re mi do re mi
Eri nugu bihotzaz
Erraien dauzue bi hitzez
Sukhar malina harturik nago
Egin nuteen belduraz
Otho: Otho: har nezaqu
Hil ez naden changrinez

- 2 -

Eritasunaren kontra
Exremedioak badira
Sukhar malina baliu baduzu
Zerbitza zaita barbery
Eta egin ene ganat
Ni mereikua beharrez.

- 3 -

Erhestun bar badut nik
Bere prezioz harturik

Hura zure erhian
Ezari arteraino
Ene bihotzak ez daukezu
Nehun deskantamendurik

- 4 -

Erhestun bar balinbaduzu
Bertzeri emotokozu
Ene erhian erhestunik
Ezarraren ez duzu
Ene ondolan ibiltz ere
Probetxurik ez duzu

- 5 -

Oi arrosa ederrea
Zer bide nahigabea
Zarrek zerutik
Dute argitzen
Eta zu ene ganik
Zira urrunzen.

Argia dela diozu...

Argia dela diozu,
Guerdi oraino ez duzu,
Enetilatko dembora luze iduritzen gauzu,
Maitia pot bat indazu berehala baniazu...

Othia lili denian
Choria haren gainian,
Hura hantik phartitzen da berak plazer duenian
gure t'ene amodioa hala dabila munduan...

Hasparne Plumaginoko Premua

I

Mila zortzi chun eta hamabortz garrona
Ni Hasparnen preso hartu indutena,
Plumaginoko premu orok dakitena,
Galeretan nigan beharke naizena.

II

Kantatzera nigu alegera gabe
Ez baitut probetxurik trichaturik ore,
Nekun deusik ebatsi, gizonik hil gabe,
Sekulakotz galerak onetako are.

III

Ala zorigaitzeko premu izaita!
Harrek eman baiterant bethitotz kaltea,
Aitari gald'egimitz sortzeko phartea.
Galeretan eman nau, handa one dotea.

IV

Ene aita da gizon kontsideratua
Semea galeretan du segurtatua,
Nun nahi othoitzean belaurikatua,
Saindu iduri, debru madarikatua.

V

Ene lehen kusia Cadet Bordacluri,
Tragore bat banuke galdatzeko zuri:
Ange adreza zaitene arebari,
Ene saltzeko zombat uran duyen sari.

VI

Aita Aintziman eta Areba ondoko,
Osaba burges hiri diru formitzeko;
Ez ordian enetatko bi sei liberako,
galeretan bederen leher egitoko.

VII

Chizan sartzen diria lebozionerokun,
Jauriz badokazila saindu guziokun
Beren liburu eta Arrosarioekin,
Debruyak presta onit eiron du hoyekin.

VIII

Zortzugarren bertsuaya aneyaren datio,
Konseilu bat banitok hiri emaitoko
Ansa goberna hadi ez zaitu dolutuko
Ni bantun etsempluya errech duke hartzeko.

IX

Zuri mintze ozaitzu oy: Aita zilhana,
 Ardua dudalarik begian nigara;
 Zure eta ene Araza Bordachuritarra,
 Galerean naizeno ni bainaz bakhara.

X

Kantu hauk eman ditut Pubeko hirian,
 Burdinez kargaturik, oy: presundegian;
 Bai eta kopiatu dembra berian,
 Arok khanta ditzaion ttasparre herrian.

XI

Hok eman izan ditut ez changrinatzeko
 Ene Abide adichkidak kuraya hartzeko,
 Eta partikularke aita zuretako
 Kantu hok aditzean semiaz orhoitzeko.

Bordachury

Dans le recueil, où l'on a trouvé cette chanson, il n'y a pas de titre
 du hoïe; mais le dédicace: "Ameriketako Estualduneri - mayatzeari"
 19an - 1900 - et signé J. Mendiaque.

Les 2 Seuls Couplets que je me rappelais
sont ceux-ci qui, sont, évidemment, puisés
dans les Autres

I

Partu hok eman ditut Pemetso burian,
Burdinaz kargaturik, oy' presundegian -
Zekulan yeus ebatsi, gizonik hil gabe,
Sekulako galera metako dire -

II

Pertseu hok eman ditut Adienbidon dako
Eta mitaz etsomple guziak hartzeko
Eta partikulazki, aita, Zuretako -
Hok intzuntiarekin berriaz orhoitzeko -

Gorhutz ederra duzu, arpegi pintatua,
 Bein maitatur gerotik ezin kitatua.
 Izarrez eta iruzkitz zare adoratua,
 Arbola ederra zera, ongi loratua.

Duda anditan niagok, Piarres eta Gilen;
 Penak emanen Fidak, berdin ezanuk ilea.
 Erremedio onak nute nute badiren,
 Kausi al banezake saltzeko non diren.

Pausu pasatu eta itsas-egalean
 Erremedio keta udalen-leukan,
 Lagun bat ere banuen nik aldarenean,
 Ongi presuna fina, egiten denean.

Zer eginez dut bada, Kristo lezokoa,
 Bertzet eraman berantet maite biotzekoa?
 Orain bilatuko dut beste bat preskoa,
 Neure pena guztien konsolatzekoa.

I

Paradisēn gathia
 Oren trichtin soothia!
 Salazar ornatiivik haviy exhailia;
 Hirur laqinski dobatan falia!
 ai xex apetitia!

II

Gathia zen itchusi;
 Zahar eta marfundi
 Hama zarpi withē haietan jaten zin chich
 Baibalot, süskhanderā, arathū, berhilki,
 Etena greügavri!

III

Gathia segretki
 Arrostegian exari;
 Hirur hoge-ta-laou' oreng hanheraki-
 eta nula zaharra beitzen, ^{raxi} Mendetziagati,
 Goratria gati (k).

IV

Gathii jalik zuñ diren
 Ezin diit phentzatsen
 Santz bere emaztireki baliman han etren,
 Purttan gathii jale zela orai dit entzuten;
 Ezin diit sinhesten!

(Tourney S. V. pl)

V

Cette chanson imprimée
 Le onze février
 Mille sept-cents quatre-vingt dix, à tous
 Gathik Maltesetarik begira itratzic.
 Zumait jale dirade!
 (ou: Zumait khoi dirade!)

Cher Monsieur Lacombe,
 Je devais avoir 8 ou 9 ans, lorsque
 j'appris cette chanson de ma
 mère, fille de Barraqué, dans
 le hameau de Jéronce, excellente
 et très fine chanteuse.

La chanson est datée: elle n'est
 donc pas d'Etchahun, qui avait 4 ans
 en 1790. On y trouve et ailleurs mais
 d'après et de mordant, bien que
 les 4 premiers couplets soient bien
 venus et dignes des autres, connus,
 de Beñat Mardo.

Bonsoir! Je me mets au portefeuille
 Je vais mieux, cœur et foie:
 ma fistule est fermée depuis 4 jours.
 Au revoir, à Paris ou à... « Josephat »
 comme dit Etchahun. Je me lève depuis
 Jean Larraquet. hier.

Je rend de recevoir votre lettre du 24.
 25 Oct. 1946.